

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101629

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-12-2023

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: №2227, 22.12.2023 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Некіз Тетяна Анатоліївна

2. Tetiana A. Nekiz

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія

Дата захисту: 06-12-2023

Спеціальність за освітою: Середня освіта.

Місце роботи здобувача: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 28

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.31.31

Тема дисертації:

1. Психологічні детермінанти морального вибору в юнацькому віці
2. Psychological determinants of moral choice in adolescence

Реферат:

1. Дисертація присвячена теоретико-емпіричному дослідженню психологічних детермінант морального вибору в юнацькому віці. Процес здійснення морального вибору юнаків та юнок має надзвичайно широкий простір для вияву всіх його граней. Поняття вибору в контексті морального становлення зростаючої особистості розкривається в різних аспектах її життєдіяльності. Отже, варто розглядати моральний вибір, досліджуючи різні наукові позиції як зарубіжних, так і українських вчених, що дає можливість обґрунтувати зміст та сутність самого поняття, визначити психологічні детермінанти вибору та виокремити етапи його здійснення. Теоретична частина дослідження ґрунтується на аналізі наукових доробків вчених у сфері філософії, етики, педагогіки та психології, які відображають проблему морального вибору юнаків та дівчат. Проаналізовано основні підходи (психоаналітичний, біхевіористичний, особистісно орієнтований та ін.), які дозволили виокремити та узагальнити психологічні детермінанти морального вибору особистості юнацького

віку. Зазначено, що юнацький вік є особливим періодом у житті людини, коли відбувається її особистісне, моральне становлення і вона отримує різний моральний досвід, що покладений в основу її власних моральних цінностей. Цей етап життя молоді людини не проходить без труднощів і їх подолання залежить від її ціннісної спрямованості. Долаючи труднощі, хлопці та дівчата потрапляють у різні складні моральні ситуації, де вони мають обирати належний варіант прийняття рішення та реалізувати його у власному життєвому просторі. Актуалізуючи свої моральні цінності, вони здійснюють таким чином моральний вибір. Отже, моральні цінності юнаків та дівчат детермінують процес здійснення такого вибору. Проаналізовано змістовий контекст морального вибору та сформульовано його визначення. Це поняття розглядається як складний акт діяльності особистості, який спрямований на вирішення протиріч між «добром» та «злом», де вона обирає один з альтернативних варіантів, керуючись моральними цінностями, зокрема свободою та відповідальністю. Грунтуючись на поглиблених знаннях про зміст та сутність морального вибору, були виокремлені його основні етапи. До них належать: перший етап – усвідомлення ситуації морального вибору; другий – аналіз моральних цінностей; третій – боротьба мотивів; четвертий – прийняття рішення; п'ятий – власне моральний вибір; шостий – моральна саморегуляція поведінки. Проаналізувавши наукові праці зарубіжних та сучасних українських дослідників, нами було обґрунтовано психологічні детермінанти морального вибору, що актуальні в сучасних умовах життєіснування молоді. Зазначені детермінанти є моральними цінностями юнаків та юнок, які причинно обумовлюють їх моральний вибір. Виокремлено такі моральні цінності як гідність, совість, емпатія, доброчесність, моральна обов'язковість, моральна вмотивованість, відповідальність, свобода вибору, справедливість. У результаті глибокого вивчення наукових доробків з вищезазначеної проблеми нам вдалося достовірно відтворити ієрархію етапів морального вибору, кожен з яких детермінований певною моральною цінністю, що є домінуючою на тому чи іншому етапі в особистості юнацького віку. Таким чином, перший етап детермінують гідність та совість; другий – емпатія та доброчесність; третій – моральна обов'язковість та моральна вмотивованість; четвертий – відповідальність; п'ятий – свобода вибору; шостий – справедливість. Проведено емпіричне дослідження, враховуючи особливості морального вибору юнаків та юнок. У ході констатувального експерименту обґрунтовано критерії (осмислення складної ситуації, розуміння моральних цінностей та сформованість власних моральних принципів, моральна рефлексія, усвідомлення потреб та мотивів, почуття відповідальності, свобода рішень, моральна саморегуляція), рівні (високий, середній, низький) та показники морального вибору молоді людини. Так, високий рівень морального вибору виявляється у юнаків та дівчат з розвинутою системою моральних цінностей; глибоким осмисленням ситуації вибору; сформованим емоційно-ціннісним ставленням до оточуючих; виявленням людської гідності; здатністю глибоко рефлексувати моральні цінності; готовністю брати відповідальність за власні рішення та вчинки; діяти вільно, справедливо. Молодих людей із середнім рівнем можна охарактеризувати як таких, що усвідомлюють ситуацію морального вибору; часто демонструють гідність у ставленні до інших; рефлексують моральні цінності; приймають самостійні рішення, проте інколи можуть «ставати на бік» близької людини, тим самим змінюючи свій попередній вибір; майже весь час виявляють свободу та відповідальність у своїх рішеннях; намагаються діяти справедливо.

2. The process of implementing the moral choice of young men and women has an unusually wide scope for revealing all its facets. The concept of choice in the context of the moral formation of a growing personality is revealed in various aspects of its life. Therefore, it is worth considering the moral choice, examining the various scientific positions of both foreign and Ukrainian scientists, which makes it possible to substantiate the content and essence of the concept itself, to determine the psychological determinants of choice and highlight the stages of its implementation. The theoretical part of the study is based on the analysis of scientific achievements of scientists in the field of philosophy, ethics, pedagogy and psychology, which reflect the problem of the moral choice of boys and girls. The basic approaches (psychoanalytic, behavioural, personality-oriented, etc.) were analyzed, which made it possible to isolate and generalize the psychological determinants of the moral choice of the personality of youth. It is noted that youthful age is a special period in a person's life, when his personal, moral formation takes place and he receives different moral experience, which is the basis of his own moral values. This

stage of a young man's life does not pass without difficulties and their overcoming depends on his value orientation. Overcoming difficulties, boys and girls find themselves in various difficult moral situations, where they have to choose the right decision-making option and implement it in their own living space. Actualizing their moral values, they thus make a moral choice. Thus, the moral values of boys and girls determine the process of making such a choice. The content context of moral choice is analyzed and its definition is formulated. This concept is considered as a complex act of activity of the individual, which is aimed at resolving the contradictions between "good" and "evil," where she chooses one of the alternative options, guided by moral values, in particular freedom and responsibility. Based on in-depth knowledge about the content and essence of moral choice, its main stages were distinguished. These include: the first stage - awareness of the situation of moral choice; the second is an analysis of moral values; the third is the struggle of motives; fourth - decision-making; the fifth is its own moral choice; the sixth is moral self-regulation of behavior. Having analyzed the scientific works of foreign and modern Ukrainian researchers, we substantiated the psychological determinants of moral choice, which are relevant in modern conditions of life of youth. These determinants are the moral values of young men and women, which causally determine their moral choice. Such moral values as dignity, conscience, empathy, virtue, moral duty, moral motivation, responsibility, freedom of choice, justice are allocated. As a result of a deep study of scientific developments on the above problem, we were able to reliably reproduce the hierarchy of stages of moral choice, each of which is determined by a certain moral value that is dominant at one stage or another in the personality of adolescence. Thus, the first stage determines dignity and conscience; the second is empathy and integrity; the third is moral duty and moral motivation; fourth - responsibility; the fifth is freedom of choice; the sixth is justice. An empirical study was conducted, taking into account the peculiarities of the moral choice of young men and young women. In the course of the ascertaining experiment, the criteria (comprehension of a complex situation, understanding of moral values and the formation of one's own moral principles, moral reflection, awareness of needs and motives, a sense of responsibility, freedom of decision, moral self-regulation), levels (high, medium, low) and indicators of the moral choice of a young person are substantiated. So, a high level of moral choice is manifested in boys and girls with a developed system of moral values; deep understanding of the situation of choice; formed emotional value attitude to others; the display of human dignity; the ability to deeply reflect moral values; willingness to take responsibility for their own decisions and actions; act freely, fairly. Young people with an average level can be described as being aware of the situation of moral choice; often demonstrate dignity in relation to others; reflect moral values; make independent decisions, but sometimes they can "side with" a loved one, thereby changing their previous choice; Almost all the time they show freedom and responsibility in their decisions; try to act fairly.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Булах І. С., Некіз Т.А. Парадигма етапів морального вибору особистості в юнацькому віці. Психологія: реальність і перспективи. Збірник наукових праць РДГУ. №20. Рівне, 2023. С. 19 – 29. https://doi.org/10.35619/prap_rv.vli20
- 2. Булах І. С., Некіз Т.А. Динаміка впливу психологічних детермінант на етапи морального вибору особистості юнацького віку. Психологічні науки. Збірник наукових праць УДУ імені Михайла Драгоманова. Випуск №22 (67). Київ, 2023. С. 5 – 15. <https://doi.org/10.31392/UDU->

nc.series12.2023.22(67).01

- 3. Некіз Т.А. Емпіричне дослідження здійснення морального вибору молоді в умовах війни в Україні. Наукові перспективи. № 8 (38). Київ, 2023. С. 690 – 701. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-8\(38\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-8(38))
- 4. Некіз Т.А. Особливості вияву свободи та відповідальності у процесі реалізації етапів морального вибору молоді. Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín “Věda a perspektivy”. Praha, České republika, №9(28). 2023. С. 398 – 409. [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-9\(28\)](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-9(28))
- 5. Serhieienkova O., Nekiz T., Yatsyna O, Hrys A., Pavliuk M. Value-based attitude of student youth towards a healthy lifestyle and physical activity as factors of their aspiration for success. Amazonia Investiga, №10(46). 2021. С. 152 – 161. <https://doi.org/10.34069/ai/2021.46.10.14>
- 6. Булах І. С., Некіз Т.А. Психологічні підходи та методи усунення стресів і травм у постраждалих від наслідків терористичних актів під час воєнних дій. Протидія терористичним актам у міському середовищі: збірник матеріалів наукового форуму. Навчально-науковий інститут права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова – Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 348 – 350.
- 7. Булах І. С., Некіз Т.А. Моральний вибір особистості юнацького віку у філософському та психологічному контексті. Збірник наукових праць: Освіта і наука. №1. Київ, 2021. С. 34 – 48
- 8. Некіз Т.А. Особливості морального вибору особистості в умовах воєнних дій в Україні. Ukraine: a year of indomitability. Effective practices of psychological assistance in war conditions International Research & Training Conference. Lublin, Poland – Kyiv, Ukraine. 2023. С. 134 – 138.
- 9. Некіз Т.А. Особливості морально-ціннісного розвитку сучасної молоді. Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет конференції. Девіантна поведінка: історія, теорія, практика. Київ, 2021. С. 44 – 50.
- 10. Некіз Т. А. Психологічні особливості здійснення морального вибору юнаками та юнками в умовах війни. IX International research & training conference ‘Public health – social, educational and psychological dimensions’. Lublin, Poland, 2022. С. 7 – 9.
- 11. Некіз Т. А. Вплив соціально-економічних умов на реалізацію морального вибору особистості в юнацькому віці. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи. Львів, 2021. С. 44 – 50.
- 12. Некіз Т. А. Досвід вивчення морального вибору особистості в юнацькому віці. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: Суспільні трансформації і безпека: людина, держава, соціум. Львів, 2020. С. 38 – 42.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Булах Ірина Сергіївна

2. Iryna S. Bulakh

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0887-7395

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=He5Yc3kAAAAAJ&hl=uk&oi=ao>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Клочек Лілія Валентинівна
2. Liliya V. Klochek

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6450-3374

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=_StxjboAAAAAJ&hl=ru

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лохвицька Любов Василівна
2. Liubov V. Lokhvytska

Кваліфікація: к.пед.н., доц., 13.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=gHucVFfAAAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бігун Неля Іванівна

2. Неля І. Бігун

Кваліфікація: к.психол.н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1767-5181

Додаткова інформація:

https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=uk&user=bdZqaN0AAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Матвієнко Олена Валеріївна

2. Олена В. Матвієнко

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5746-4864

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=uizXgSoAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Волошина Валентина Віталіївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Волошина Валентина Віталіївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кліваденко Наталія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна